

hipertext dokumentumrendszerről van szó, mégpedig két síkon is:

1. A rendszer minden esetben lehetővé teszi új hipertext dokumentum előállítását, amely aztán maga is a Slovhynet részévé válik.
2. Lehetővé teszi a már létező dokumentum további bővítését, változtatását és tökéletesítését.

A nyíltság túl nem értékelhető előny, ha megmondjuk: milyen gyorsan változnak az információk, illetve keletkeznek újak. A szóban forgó tervezet "magja" a szlovák nemzeti hipertext bibliográfia (*Hypertextová slovenská národná bibliografia = HSNB*), amely egy sor hipertext dokumentummal (enciklopédiával, szöveggel) van körülvéve. Ezeket a dokumentumokat a számítógépes hálózatban kölcsönösen össze lehet kötni. Ha saját számítógépről van szó, akkor ez a benne meglévő hipertextekre vonatkozik.

A HSNB-ben nemcsak a bibliográfiailag feldolgozott ismerethalmazt lehet majd megjeleníteni, hanem egész ismeretrendszerek szerkezetét, hierarchikus "ágazódását" is. Ez lehetővé teszi, hogy a használó saját maga olyan tematikus áttekintéseket készítsen, amelyek a legteljesebb összhangban vannak érdeklődésével. Perspektívikusan számítógépes hálózatra is alkalmassá fejleszthető a Slovhynet.

Ha pl. egy *Hviezdoslav*-kutató hipertexttel dolgozik, a szlovák nemzeti bibliográfiában, illetve a HSNB-ben található összes bibliográfiai adaton kívül megkaphatja a költővel kapcsolatos összes koncepció, illetve koncepcionális részlet fő ismérveit, sőt a vele kapcsolatos audio- és audiovizuális dokumentációkat is.

A Slovhynet legvonzóbb tulajdonsága, hogy személyi hipertext enciklopédia felhalmozását teszi lehetővé. Az ehhez szükséges konverziós technikák kimunkálása is megtörtént. Jelenleg a Slovhynet a CREDIT hipertext rendszeren alapszik. Nemcsak "elméletileg" van rendben, hanem már olyan tényleges dokumentumokat is produkált, mint amilyen a *Filit*, illetve a *Szlovákia az újkor elején* c. hipertext dokumentum. A használói kör különféle kutatóintézetek, iskolák és kulturális intézmények munkatársaiból-tanulóiból kerülne ki, természetesen a magánszemélyeket sem kivéve.

/KRISTOFIČOVÁ, E.–PIAČEK, J.: Slovenská hypertextová sieť. = Knížnice a informácie, 24. köt. 12. sz. 1992. p. 525–527./

(Futala Tibor)

Az Európai Információs Központok (EIK) és az Európai Közösség vállalászási politikája

Az Európai Információs Központok (European Information Centres) alapfunkciója az Európai Közösséggel (EK) kapcsolatos információszolgáltatás a vállalkozások, elsősorban a kis- és közepes vállalkozások (KKV) számára. KKV-nak számít minden, legfeljebb 500 alkalmazottat foglalkoztató, és 75 millió ECU-t meg nem haladó vagyonnal rendelkező vállalat. Az EIK-k számításba vett ügyfélköré korábban legfeljebb könyvelőktől és bankmenedzserektől kért tanácsokat, de nem vette igénybe az intézményes információs rendszerek szolgáltatásait. A kialakuló egységes európai piacon, ahol ezeknek a cégeknek működniük kell, a változások mértéke és gyorsasága olyan fokú, hogy az eddigénél sokkal több információra van szükségük. Mi több, nehéz elképzelni, hogy hatékony támogatás nélkül ezek a vállalatok alkalmazkodni tudnának a megváltozott, új helyzethez. Részben ennek felismerése vezette az EK-t vállalkozáspolitikájának megfogalmazásához, és ezen belül is az információellátás központi szerepének definiálásához (CEC 1989). Az információellátás azonban csak egyik eleme annak a politikának, amely a KKV-szektor európai szintű mobilizálását tűzte ki célul.

E politika eredetét a kisvállalkozói szektor jelentőségének az 1970-es évek végén, az 1980-as évek elején végbemenő felértékelődéséhez lehet visszavezetni. Ettől kezdve egyre inkább felismerték

a KKV-k meghatározó szerepét a gazdaságon belül, különösen ami innovációs készségüket és rugalmasságukat illeti. 1985 márciusában az Európa Tanács a kisvállalkozások támogatását határozta el, s a következő év augusztusában el is készült a KKV-akcióterv (SME Action Plan – CEC 1986). Ez egyúttal már az EIK-k (összesen 39) létrehozásának kísérleti fázisa is volt, egy sereg más kezdeményezés mellett. A 187 (ma már 211) EIK-ból álló hálózat létrehozását is magában foglaló, és az EK vállalkozáspolitikáját megtestesítő tervet 1989 augusztusában terjesztették elő. Az információellátás mellett a terv más intézkedéseket is előirányzott a KKV-k támogatására: egyebek között az üzleti kooperációk létrejöttének elősegítését, a vállalkozásokat hátráltató jogi és adminisztratív korlátok lebontását, a pénzügyi piacok problémáinak megoldását, valamint a képzés különböző formáinak megszervezését. Erre az időre az Egységes Piac kilátása már egyre sürgetőbben hatott a folyamatra, s nyilvánvalóvá vált, hogy nem elegendő csupán a KKV-k belső piacon való hatékony szereplését célul kitűzni, de a vállalkozói szektort más EK-célok megvalósításába is be kell vonni, így pl. a tudományos és műszaki fejlesztés területén, valamint a gazdasági és szociális kohézió elősegítésében.

Az EIK-k "információs szerepe" tulajdonképpen egy politikai csomag részét képezi. Ugyanakkor – a

javaslat szerint – a már létező szervezeteket is fel kell használni, ahol ez lehetséges, a politikai célok megvalósítására. Ennek megfelelően, amikor sor került az EIK-hálózat létrehozására, a már meglévő szervezeteket kérték fel pályázni. Végül a funkciót befogadó "gazdaszervezetek" széles skálája alakult ki, melyben gazdasági kamarák, helyhatósági szervezetek éppúgy megtalálhatók, mint felsőoktatási intézmények, fejlesztési ügynökségek stb.

Az Európa Bizottság, pontosabban szólva a szponzor szerepét betöltő főigazgatóság (DG XXIII) gondoskodik arról, hogy a legfontosabb szolgáltatások jelen legyenek minden EIK-ban, ugyanakkor a kiegészítő funkciókban érdekes különbségek is megfigyelhetők.

Az összes EIK ellátja a következő alapfunkciókat:

- ▶ részletes tájékoztatás – elsősorban a KKV-k számára – az Egységes Piac programjáról és az EK fontosabb fejleményeiről;
- ▶ környezetük gazdaságában elősegíteni e fejlemények tudomásulvételét a média és más kommunikációs eszközök felhasználásával;
- ▶ elősegíteni a vállalatok és más szervezetek, de elsősorban a KKV-k részvételét az EK K+ F programjaiban, valamint a tagállamok nyilvánosan kiírt tenderein;
- ▶ információs és közvetítő csatornaként a bizottság tudomására hozni a helyi feltételek és nehézségek alakulását, főként pedig tájékoztatást adni az EK politikájának végrehajtásából a KKV-k számára adódó problémákról.

Számos EIK üzleti együttműködési szolgáltatást is nyújt. Ez azt jelenti, hogy segítenek a KKV-knak partnert találni a többi tagállamban a legkülönbözőbb üzleti tevékenységekhez, kezdve attól, hogy alvállalkozókká vagy beszállítókká váljanak, egészen a közös marketing- vagy kutatási tevékenységig, vagy a vállalatok egyesüléséig, illetve azok megvásárlásáig. Sokan közülük ezt a szolgáltatást mint bejegyzett BC-Net-ügynökök nyújtják. Legtöbbjük felhasználja az elektronikus levelezési hálózatot is, az EIK-hálózat egészével vagy részcsoportjával történő kommunikációhoz.

A fentiekből is kitűnik, hogy még az alapfunkciók körébe eső tevékenységük is jóval több, mint egyszerű tájékoztató szolgálat. Ezen túlmenően jelentős a konzultációs és oktatási tevékenységük is. A vállalkozáspolitikai, amely elsősorban a XXIII. főigazgatóság hatáskörébe tartozik, jól definiált irányelvekben nyilvánul meg, s ezek kihatással vannak a XXIII. főigazgatóság és az EIK-k gazdaszervezete (host) közötti szerződésekre is. Ennek alapján az EIK-k nem lehetnek nyereségorientáltak, bizonyos típusú információkat ingyen kell szolgáltatniuk, kötelező a részvételük a megfigyelői rendszerben, s be kell kapcsolódniuk a Brüsszel által szervezett események némelyikébe. Példaként említhetők az "Europarteneriat" kongresszusok, amelyek ugyan egyedi események, de kiegészíthetők az üzleti együttműködés más formáit.

A bizottság bőkezűen nyújt támogatást az EIK-knak: nyomtatott anyagokat, elektronikus informá-

ciós forrásokat tesz hozzáférhetővé, oktatási programokat szervez, támogatja hálózatok kialakítását, biztosítja az EK-intézményekhez való hozzáférést. A kezdeti periódus után azonban az üzemeltetési költségek java részét a gazdaszervezetek viselik.

Az EIK-k személyi állománya és főként vezetői az alapító gazdaszervezet soraiból kerülnek ki. Ebből adódóan képzettségük tekintetében sokszínűség tapasztalható. Az alkalmazottak egy részének van ugyan üzleti információs gyakorlata, mások viszont kisvállalkozói vagy marketinges, pénzügyi, irányítási tapasztalatokkal rendelkeznek, avagy a közigazgatásból vagy a felsőoktatásból jöttek. Viszont kétségtelen, hogy a gazdaszervezeteket azon az alapon választották ki, hogy a KKV-knak már addig is milyen szolgáltatásokat és támogatást nyújtottak; ennek következtében az EIK-k személyi állománya az érdeklődési körök és gyakorlatok különbözősége ellenére közös tapasztalatokkal is rendelkezik a vállalkozói politika területén.

Az EIK-k bevételorientált tevékenysége nagyobb kohéziós hatást eredményez a rendszerre, mint azt első látásra feltételeznénk. A legtöbb EIK-nak, különösen Nagy-Britanniában, bevételt kell produkálnia ahhoz, hogy tevékenységének legalább egy részét finanszírozni tudja. Mivel jórészt a többi EIK is hasonló cipőben jár, nem meglepő, hogy hasonló szolgáltatásokat ajánlanak azokon a területeken, ahol abszolút vagy árelőnyökkel rendelkeznek a piacon tevékenykedő más ügynökségekhez képest. Ezért gyakran találkozhatunk olyan EIK-kkal, amelyek témafigyelést kínálnak az olyan ügyfelek részére, akik számára fontos az EK hivatalos közleményeinek figyelemmel kísérése. Különösen gyakran ajánlanak jeladó szolgáltatást a többi tagállamban meghirdetett tenderekről. Az üzleti együttműködési lehetőségekről szintén térítésért tájékoztatnak. E szolgáltatások mind az információs forrásoknak egy adott, az EIK-k számára hozzáférhető típusára, vagy a rendszer hálózati lehetőségeinek használatára támaszkodnak. És bár e szolgáltatások nem ingyenesek, mindegyikük az EK vállalkozási politikája céljait szolgálja.

Már most is jól látható, hogy amint az ügyfelek és a megkeresések száma növekszik, és ezek egyre több és bonyolultabb kérdést tesznek fel – s ez általános tendencia – az EIK-k egyre inkább rászorulnak, hogy szorosabban működjenek együtt más szakmai információs szolgálatokkal. Egyes EIK-k már meglehetősen előrehaladtak a szükséges munkakapcsolatok kiépítésében.

Bár az EIK-k még gyermekcipőben járnak, már most is jól bizonyítják, hogyan működhet hatékonyan egy információs ügynökség egy bonyolult és gyorsan változó környezetben, amikor még az egyes ügyfelek szükségletei sincsenek pontosan definiálva.

/COYNE, M.: European Information Centres & EC enterprise policy. = *Aslib Proceedings*, 44. köt. 5. sz. 1992. p. 213–215./

(Ábrahám Ferencné)